חוקת

א. „זאת חוקת התורה גו׳ ויקחו אליך פרה אדומה גו״״[1], וארז״ל[2] בטעם הדיוק „ויקחו אליך״ (למשה דוקא) „שכל הפרות בטלות ושלך קיימת״, וזה נוגע (לא רק לפרת משה, אלא) לכל הפרות האדומות שבכל הדורות, כי בכולם נתקדשו הכהנים שעשו את הפרה מאפר פרתו של משה[3], ולכן נקראו כל הפרות ע״ש משה דוקא[4].

והשייכות המיוחדת של פרה אדומה למשה רבינו מודגשת גם בנוגע לטעם מצוה זו, דאע״פ שאפילו שלמה המלך [ש„על כל אלה (כל חוקי התורה) עמדתי״[5]] אמר על מצוה זו „והיא רחוקה ממני״[6] — מ״מ, למשה רבינו נתגלה טעם פרה, כמחז״ל[7] על תיבות אלו „ויקחו אליך״ — „לך אני מגלה טעם פרה״.

וצריך להבין — מה נשתנתה מצוה זו מכל מצות התורה, שבה מודגשת שייכות למשה רבינו, הן באופן קיומה, שקיום מצוה זו (גם לדורות) הוא ע״י אפר פרתו של משה, והן באופן לימודה, „לך אני מגלה טעם פרה״[8]?

ב. ויש לבאר זה בהקדים מה שאמרו רז״ל[9] (בטעם שפרה אדומה היא נקבה, דלא ככל קרבנות ציבור שהם זכרים) — „אמר הקב״ה תבא פרה ותכפר על מעשה העגל״ (ובפרש״י על התורה[10] מיסודו של ר׳ משה הדרשן, גם פרטי הרמזים במצות פרה אדומה על כפרת חטא העגל).

וביארו המפרשים[11] השייכות בין כפרת חטא העגל להטהרה מטומאת מת (ענינה של פרה אדומה כפשוטה) — ע״פ דברי חז״ל[12] שלולא חטא העגל לא הי׳ כל ענין המיתה אצל בנ״י, כי היתה „חירות ממלאך המות״ (כמו לפני חטא עץ הדעת, שהרי בעת מ״ת פסקה זוהמתן[13], אלא שע״י חטא העגל חזרה זוהמתן[14]), ונמצא שחטא העגל הי׳ סיבה (לענין ה־

---

1) ריש פרשתנו (יט, ב).

2) תנחומא פרשתנו ח. במדב״ר פי״ט, ו. וראה רש״י יומא ד, ע״א. וראה הנסמן בהערה הבאה.

3) ראה פרה פ״ג מ״ה „ומאחת״ (ועד״ז הוא ל׳ הרמב״ם הל׳ פרה אדומה פ״ב ה״ו) ובמשנה אחרונה שם (ע״פ תוי״ט שם מ״ג). ולהעיר ג״כ מפי׳ מהרז״ו לבמדב״ר שם. ביאורי מהרא״י (לבעל תרוה״ד) ושפ״ח (לפרש״י פרשתנו שם). של״ה חלק תושב״כ פרשתנו (שנט, ב). וראה לקמן הערה 36.

4) של״ה, ביאורי מהרא״י ושפ״ח שבהערה הקודמת.

5) תנחומא שם ו (קרוב לסופו). במדב״ר שם, ג (בסופו).

6) קהלת ז, כג. תנחומא ובמדב״ר שם.

7) תנחומא שם, ח. במדב״ר שם, ו. וראה ידי משה שם.

8) בכלי יקר ריש פרשתנו מבאר השייכות למשה מצד הענין דכפרת חטא העגל, ע״ש (וראה לקמן סעיף ב). אבל עדיין צריך ביאור השייכות למשה מצד הענין דטהרה מטומאת מת (כפשוטה).

9) תנחומא שם ח (בסופו). במדב״ר שם, ח (בסופו). וראה גם תוד״ה מי — מו״ק (כח, ע״א).

10) בסוף פרשת פרה אדומה (יט, כב).

11) כלי יקר, אלשיך, ש״ך עה״ת, עץ הדעת טוב (להרח״ו) ועוד פרשתנו.

12) שמו״ר רפל״ב. זח״א לז, סע״ב. קלא, סע״ב. ועוד.

13) שבת קמו, ע״א.

14) זח״א נב, ב. קכו, ב. זח״ב קצג, סע״ב. ועוד.

מיתה, ובמילא – גם) לטומאת מת: וזהו הקשר בין שני הענינים דכפרת חטא ה־עגל וטהרה מטומאת מת – דהא בהא תליא, שע"י כפרת חטא העגל, מתבטל בדרך ממילא הענין דטומאת מת (ע"י שבטלה הסיבה לטומאת מת – מיתה בכלל).

ובזה יש לבאר (ע"ד הדרוש) דיוק ל' הרמב"ם[15] „ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית ב־שניי', ראשונה עשה משה כו' והעשירית יעשה המלך המשיח" – דלכאורה אינו מובן: מה טעם הוצרך הרמב"ם לכתוב מספר[16] הפרות שנעשו במשך כל ה־דורות?

כן צ"ק: הרמב"ם לא הסתפק ב־הבאת מספר הפרות שהובא במשנה[17], אלא מוסיף[18] „והעשירית יעשה המלך ה־משיח" – הרמב"ם הביא בספרו גם הלכ־תא למשיחא, שאז „חוזרין כל המשפטים . . כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות כו'"[19], אבל למה הבדיל הרמב"ם פרה העשירית מכל הענינים והקרבנות של „הנשיא" – שבנבואת יחזקאל[20], וכותב שהמלך המשיח יעשה הפרה העשירית?

וע"פ הנ"ל יש לומר – שבזה מרמז הרמב"ם, ששלימות הטהרה על ידי פרה אדומה בכלל תהי' רק בפרה העשירית שתיעשה על ידי המלך המשיח. כי אין כפרה גמורה לחטא העגל (כמש"נ[21] „וב־יום פקדי ופקדתי גו'") עד לעת"ל, ורק אז, כשתוגמר הכפרה על מעשה העגל, אז תבוא שלימות הטהרה מטומאת מת, כי יבוטל אז כל ענין המיתה (כמ"ש[22] בלע המות לנצח), שהיא הסיבה לטומאת מת כנ"ל[23].

וזהו הרמז בהרמז ש„העשירית יעשה המלך המשיח" – כי עשר הוא מספר ה־שלם (כנודע[24]), ושלימות ה(טהרה ד)פרה אדומה תהי' רק לעת"ל, בפרה שיעשה המלך המשיח.

ג. עפ"ז יש לבאר גם השייכות דפרה אדומה „אליך" למשה רבינו:

יסוד הטהרה של פרה אדומה אינו רק ביטול הטומאה בפועל, אלא ביטול סיבת הטומאה מעיקרא – ענין המיתה. ולכן צריכים בזה לכחו של משה[25] – כי מעניניו המיוחדים של משה הוא ענין הנצחיות, כמבואר בחז"ל[26] שמעשי ידי

---

15) הל' פרה אדומה ספ"ג. – ביאור הלכה זו ע"ד ההלכה ראה לקו"ש חכ"ח ע' 131 ואילך.

16) בפשטות י"ל – להודיע שצריך להביא מתשע פרות ולא משבע כדברי ר"מ.

17) פרה פ"ג מ"ה.

18) וצ"ע וחיפוש מקורו דהרמב"ם. ולהעיר מכו"כ ענינים שהעשירי הוא בימוה"מ (או ע"י משיח) – שירה העשירית, מנין העשירי דבנ"י, כיבוש ארץ עשר אומות, עשר נימין דכינור המקדש וכו'. וראה מדרש מעשה תורה אות יו"ד.

19) ל' הרמב"ם הל' מלכים רפי"א. וצ"ק אם ואיך יקריבו קרבנות קודם עשית פרה העשירית וטהרת ג' וז'.

20) מה, יז ואילך. – וראה רמב"ם הל' מעה"ק ספ"ב.

21) תשא לב, לד ובפרש"י שם. סנהדרין קב, סע"א. ועוד.

22) ישעי' כה, ח. משנה סוף מו"ק. זח"א קטו, סע"א. – וראה סה"מ תרכ"ח ע' מ ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רעז ואילך.

23) ראה אוה"ת לנ"ך (ס"ע תקכג ואילך) ד„מעשה פרה רומז על הגאולה דלע"ל ולכן מטהרת טומאת מת שאזי ומחה ה' . . ובלע המות לנצח". ע"ש. וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע תתט.

24) ראה ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס שער ב'.

25) וראה עץ הדעת טוב פרשתנו, שענין התורה שניתנה ע"י משה בא „לכפר עון אדה"ר לבטל המיתה". ע"ש.

26) ראה סוטה ט, סע"א. תנא דבא"ר פי"ח. צפע"נ עה"ת ר"פ תרומה. ועוד.

משה הם נצחיים (וכמו שמצינו בנדו"ד, פרה אדומה גופא, שאפר פרה שלו הוא מתחלת הענין, וגם — קיים לעד), ועד"ז בנוגע למשה עצמו, אף שנאמר וימת שם משה[27] אמרו עליו[28] „לא מת משה . . מה להלן עומד ומשמש אף כאן כו'". ולכן הטהרה של כל פרה ופרה תלוי' באפרו של פרת משה — כי כח הטהרה של פרה אדומה קשור עם ענין הנצחיות של משה רבינו[29].

ולהעיר, שאע"פ שענין הטהרה מ־טומאת מת בשלימותו לא יושג עד לעת"ל כשיבולע המות לנצח (ועד אז הפרה מטהרת מן הטומאה, אבל אין בכחה לבטל סיבת הטומאה) — זהו רק בנוגע ליחיד, אבל בנוגע לציבור — ע"י תורה, שקיבל משה מסיני ומסרה כו', נעשית מציאות ציבור, אשר „אין הציבור מתים"[30], שבציבור דבנ"י לא שייך ענין המיתה.

ד. והנה „התורה היא נצחית"[31] בכל זמן ובכל מקום. שמזה מובן, דאע"פ ש־עכשיו אין לנו אפר פרה, מ"מ, תוכן הענין דטהרת פרה אדומה, שכולל אפר פרתו של משה, ישנו בעבודה הרוחנית של כאו"א מישראל.

הסברת הענין:

המשכת הנצחיות של משה היתה ע"י שהי' בתכלית הביטול להקב"ה („עבד נאמן"[32]), ענין המסירת נפש, שמוכן למסור כל מציאותו עבורו ית'. וי"ל ש־לכן מעשי ידי משה נצחיים המה — כי מסירת נפש היא למעלה משינויים, שהרי כל ענין המסירת נפש הוא — התוקף לעשות רצונו ית' באופן ששום דבר שב־עולם לא יוכל לשנותו.

ולכן הטהרה מטומאת מת היא בכח אפר פרתו של משה: טומאת מת מורה על הפירוד מקדושה, כי כאשר „דבקים בה' אלקיכם (הרי אתם) חיים כולכם היום"[33] (אין שייך מיתה, ובמילא לא טומאת מת); וכדי לבטל מכל וכל את ה־„מיתה" והפירוד מקדושה, שיהי' תכלית הדביקות בה' אלקיכם — ה"ז ע"י שה־אדם מעורר בעצמו את מסירת נפשו לה'[34].

וכמו שהנצחיות באפר פרתו של משה באה בשני ענינים — (א) שהוא עצמו קיים לעד[35], (ב) כל הפרות היו צריכות

---

27) ברכה לד, ה.

28) סוטה יג, סע"ב. זח"א לז, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש חכ"ו (ע' 6 ואילך) החידוש בזה לגבי המדובר במרז"ל (ברכות יח, סע"א ואילך) שצדיקים (בכלל) גם במיתתם קרויים חיים.

29) וי"ל שזהו גם הטעם שהרמב"ם הזכיר רק משה ועזרא ולא העתיק מהמשנה (פרה שם) שמות עושי ז' הפרות לאחרי עזרא — כי כח הטהרה שב־פרה אדומה יסודו מפרתו של משה, כבפנים (ועזרא שקול כמשה ומסר תורה לכל ישראל ונקרא הסופר וכו' — ראה סנהדרין כא, סע"ב. ועוד).

30) הוריות ו, א. תמורה (טו, ב. טז, סע"א). רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ד סה"א (וצע"ק שינוי ל' הרמב"ם „ואין כל ישראל מתים", ובפרט ע"פ דעתו דשבט אינו כלה (עיין צפע"נ להל' קדושה"ח ספ"ה בפי' דברי הרמב"ם בסהמ"צ מ"ע קנג — ע"פ ב"ב קטו, ריש ע"ב וברשב"ם שם)).

31) ל' התניא — רפי"ז. שם קו"א סד"ה להבין פרטי ההלכות. וראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' שיב הערה 17 בשוה"ג.

32) נוסח תפלת העמידה דשחרית דשבת. וראה בהעלותך יב, ז.

33) ואתחנן ד, ד.

34) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1058 ואילך. ולהעיר מתניא פי"ט (כד, ב) בענין „החכמה תחי'". וראה בארוכה לקו"ש חי"ח ע' 233 ואילך.

35) ולהעיר, שגם ההשתמשות באפרו של פרת משה נתארכה ריבוי שנים, שהרי עד ימי עזרא לא

לאפר פרתו של משה[36] — עד"ז הוא ב־עבודה רוחנית, שבהתעוררות כח המסי־רת נפש יש שני ענינים: (א) ההתעוררות של עצם כח המסירת נפש, (ב) מה שכח המסירת נפש נותן כח ועוז בכל עניני עבודת ה' שיהיו כדבעי, וכמבואר ב־תניא[37], „שקיום התורה ומצותי' תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' . . שיהי' קבוע בלבו תמיד ממש יומם ו־לילה לא ימיש מזכרונו כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל שעה".

ובעבודת האדם מדי יום ביומו — הוא החילוק בין עבודת התפלה ושאר עניני עבודת ה' במשך כל היום כולו:

בשעת התפלה צריך האדם לעורר את אהבתו לה' המסותרת בלבו, שענינה של אהבה זו (כמבואר בארוכה בספר ה־תניא[38]) — הרצון והחפץ לידבק בה' אחד עד כדי מסירת נפש [ואהבה זו נטועה בלב כאו"א מישראל, להיות נפשו „חלק אלקה ממעל ממש"[39], ש„ה' אחד" מאיר בהחלק באופן גלוי; אלא שהיא מסותרת בלבו, ועבודת האדם, לעורר אהבה זו ולהביאה לידי גילוי];

ואח"כ, במשך כל היום, שאז אין ה־אדם עסוק בעבודת המסירת נפש (כשל־עצמה), אלא „בקיום התורה ומצותי'", מ"מ גם אז צ"ל זכרון „ענין מסירת נפשו לה'", שע"ז „יוכל לעמוד נגד יצרו ל־נצחו תמיד בכל עת ובכל שעה" — דבי־קות תמידית ונצחית בה', ואז — „חיים כולכם היום".

(משיחות ש"פ חוקת תשכ"ג)

הוצרכו לפרה שני' — קרוב לאלף שנה השתמשו בפרתו של משה (ואילו במשך השנים דבית שני — ת"כ שנה — עשו שמונה פרות!).

36) ובפרט ע"פ מ"ש במפרשים שבכל הפרות היו צריכין לערב מאפר פרתו של משה (ראה ש"ך עה"ת ושפ"ח פרשתנו (יט, ב). עץ הדעת טוב שם. ועוד). — ובפני דוד (להחיד"א) פרשתנו, ש„כעת לא נתברר לי זה שמערבין בכל פרה מאפר פרה שעשה משה".

37) ספכ"ה.

38) פי"ח־יט.

39) תניא רפ"ב.